

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Bibliotek.*)

Forøgelse i Marts og April 1912.

- Armsby*, The maintenance rations of farm animals. Washington 1912. 110 S.
- Le associazioni zootecniche in Italia e all' estero. Roma 1911. 421 S.
- Baranski*, Die altnordische Geschichte. 1. Das nordische Pferd. Wien 1911. 72 S.
- Bartels*, Ueber den Einfluss der Gründüngung mit Senf und Erbsen in verschiedenen Entwicklungsstadien und bei verschiedener Stickstoffdüngung auf die Denitrifikation. Leipzig 1910. 132 S.
- Barthel* och *Rhodin*, En biologisk metod för konservering af stallgödsel. Stockholm 1912. 18 S.
- Beretning over den Sundevedske Landboforenings Virksomhed siden dens Oprettelse i 1852. Aabenraa 1912. 55 S.
- Bitzer*, Die Schafzucht in Grossbritannien. Berlin 1910. 136 S.
- Bjørlykke*, Moderne jordbundsgranskning. Kristiania 1912. 60 S.
- Bolin*, Jämförande försök med svenska rödklöfverstammar. Stockholm 1911. 10 S.
- Böing*, Entwicklung und Stand der westfälischen Pferdezucht. Halle 1911. 50 S.
- Bönisch*, Zersetzung und Wirkung organischer Stickstoffdünger. Weida 1911. 56 S.
- Cajander*, Studien über das in der Milchwirtschaft investierte Anlagekapital. Helsingfors 1911. 75 S.
- Clauss*, Der Einfluss der Verabreichung verminderteter Nährstoffmengen auf die Milchsekretion. Langensalza 1911. 58 S.
- Corbett*, Ice houses. Washington 1911. 20 S.
- Creytz*, Die Dressur des Hundes. Anleitung zur Abrichtung der nicht zur Jagd verwendeten Hunde. Neudamm 1911. 304 S.

*) Angaaende Bibliotekets Benyttelse henvises til Medd. S. 252.

- Doane and Lawson*, Varieties of cheese: descriptions and analyses. Washington 1911. 75 S.
- Elenco delle latterie sociali e cooperative esistenti in Italia. Piacenza 1910. 24 S.
- Feilitzen*, Om fosforsyregödslingen och dess betydelse för mosskulturen, Göteborg 1912. 64 S.
- Gasreningsmassa som ogräsutrotare, skadesinsektdödare och kväfvhaltigt gödselsmedel. U. St. 1912. 10 S.
  - Några korta råd i mosskultur. 2. uppl. Göteborg 1912. 61 S.
  - Nederbördsförhållanden i Jönköping och några andra platser i landet under de senaste åren. Jönköping 1912. 8 S.
  - Ueber die Nachwirkung der Düngung mit verschiedenen kalihaltigen Gesteinarten auf Moorboden. Berlin 1912. 4 S.
- Feilitzen, Lugner, Hjertstedt*, Några undersökningar öfver de mängder växtnäringsämnen, som med nederbörden uttvättas och gå förlorade från ohevuxen och med olika kulturväxter bevuxen torfjord. Jönköping 1912. 44 S.
- Oldenburger Gestütbuch. Bd. 1—10. Bremen und Varel 1891—1911.
- Groenewold*, Die wichtigsten Blutlinien des schwarzbunten ostfriesischen Rindes. Hannover. 101 S.
- Growing hogs in Nebraska. Lincoln 1911. 40 S.
- Hagen*, Arvelighetsforskning. En oversigt over nyere resultater. Kristiania 1912. 131 S.
- Hansson*, Sesamkakornas fodervärde enligt under vintren 1910—11 verkställda utfodringsförsök med mjölkkor. Stockholm 1911. 30 S.
- Heubült*, Untersuchungen über das einfarbige ostfriesische Rind nebst Anwendung der Fehlerwahrscheinlichkeitsrechnung auf die Tierzuchtlehre. Langensalza 1911. 27 S.
- Kiessling*, Kurze Einleitung in die Technik der Getreidezüchtung. Berlin 1912. 28 S.
- Krynitz, Magerl, Rast*, Hippologische Studien über Körperformen, Leistungen und Behaarung. Hannover 1911. 207 S.
- Knauer*, Meliorationen (Bodenverbesserung). Strelitz 1911. 183 S.
- Krall*, Denkende Tiere. Beiträge zur Tierseelenkunde auf Grund eigener Versuche. Der Kluge Hans und meine Pferde Muhamed und Zarif. Leipzig 1912. 532 S.
- Lipinski*, Studien über das Brachyceros-Rind des östlichen Mitteleuropa. Langensalza 1911. 131 S.
- Mickel*, Untersuchungen über den Einfluss der Keimungsenergie des Samens auf die Entwicklung und Produktion der Gerstenpflanze. Dippoldiswalde 1908. 81 S.
- Mitchell*, The cultivation and manufacture of tea in the United States. Washington 1912. 40 S.
- Norgesalpetter, dets fremstilling og anvendelse. U. St. 1912. 45 S.

- Ostertag*, Mælk til spæde Børn. Kontrol med Produktion og Omsætning. Uppsala 1912. 15 S.
- Relander*, Studien über die Verwendbarkeit der Präzipitinreaktion in der Samenprüfung. Helsingfors 1911. 85 S.
- Relazione e proposte della commissione per lo studio di provvedimenti economici a vantaggio della Maremma Toscana. Roma 1911. 161 S.
- Die Republik Argentinien. Ihre Ausstellung und Viehzucht 1910. Buenos Aires 1911. 176 S.
- Schrader*, Die Anschauungen v. Hehns von der Herkunft unserer Kulturpflanzen und Haustiere im Lichte neuerer Forschung. Berlin 1912. 47 S.
- Skadesdjur i Sverige år 1910. Af *Tullgren*. Uppsala 1911. 30 S.
- Stutzer*, Fütterungslehre. 5. Aufl. Leipzig 1912. 140 S.
- Söderbaum*, Gödslingsförsök med fosfat. Stockholm 1912. 18 S.
- Öfvergödsling med karbidkväve samt med blandingar af karbidkväve och salpeter. Stockholm 1911. 13 S.
- Gödslingsverkan af koksalt. Stockholm 1911. 12 S.
- Winkler*, Untersuchungen über Propfbastarde. I. Jena 1912. 186 S.
- Wulff*, Der Futtermeister. Giessen 1911. 163 S.

Forøgelse i Maj 1912.

- Alves*, Züchtung und Samenbau von Klee und Gräsern in Dänemark und Schweden. Berlin 1912. 76 S.
- Ayers*, The pasteurization of milk. Washington 1912. 44 S.
- Bersch*, Die moderne Landwirtschaft. Leipzig 1903. 952 S.
- Bussen*, Landwirtschaftliches Genossenschaftswesen. Hannover 1909. 136 S.
- Buller*, The potato. Sydney 1912. 16 S.
- Culture et emploi des betteraves fourragères, betteraves demi-sucrières et betteraves à sucre fourragères par *J. H. Gridale* et quelques notes sur la composition chimique des betteraves par *F. T. Shutt*. Ottawa 1911. 20 S.
- Damaschke*, Die Bodenreform. 3. Aufl. 1903. 344 S.
- Feilitzen*, Några ord om fosfatindustrien och des nuvarande ståndpunkt. Göteborg 1912. 40 S.
- Fortier et Beckett*, Evaporation from irrigated soils. Washington 1912. 77 S.
- George*, Protection or free trade? 1912. 112 S.
- Goltz*, Die Entwicklung der deutschen Landwirtschaft im 19. Jahrhundert. Bonn 1904. 24 S.

- Hofman-Bang* och *Söderbaum*, Metoder för kemisk undersökning af fodermel. Stockholm 1912. 16 S.
- Jessen*, Et bidrag til kundskaben om vor hestavls- og travsports historie i begyndelsen av forrige aarhundrede. Kristiania 1912. 15 S.
- Kleberger*, Landwirtschaftliche Reisebilder aus Skandinavien. Berlin 1912. 45 S.
- Knoch*, Landwirtschaftliche Baukunde. 1—3. Hannover 1908—09. 341 S.
- Leonhardt*, Der Landwirt als Kaufmann. Stuttg. 1910. 171 S.
- Martiny*, Berichte über die Prüfung dreier Melkmaschinen. Berlin 1912. 107 S.
- Mc Collum* and *Steenbock*, Studies on the nutrition of the pig. Madison 1912. 34 S.
- Passon*, Kleines Handwörterbuch der Agrikulturchemie. 1—2. Leipzig 600 S.
- Pessler*, Das altsächsische Bauernhaus in seiner geographischen Verbreitung. Braunschweig 1906. 258 S.
- Peterson*, Effect of heat and oxidation on the phosphotus of the soil. Madison 1911. 16 S.
- Simon*, Zur Kultur der Serradella. Berlin 1912. 8 S.
— Die Bekämpfung d. Hederichs in Serradella. Berlin 1912. 3 S.
- Steinbrück*, Die Geschichte der deutschen Landwirtschaft. Hannover 1908. 60 S.
- Wrobel*, Landwirtschaftliche Maschinen und Geräte. Hannover 1907. 218 S.
-

Udkomne Bøger.

Danmarks Mejeri-Drifts-Statistik. Udgivet ved Statstilskud af Udvalget for Mejeri-Statistik. 15. Aarsberetning (1911), udarbejdet af Kontoret for Mejeri-Statistik ved *Johannes Kyed*. 287 Sider. (Andelsbogtrykkeriet. Odense.)

Femtende Aarsberetning, der i Hovedtrækkene ligner sin Forgænger, indeholder detaillerede Oplysninger om 683 Mejeriers Aarsregnskaber (i Fjor 633) samt Tabeller og grafiske Tavler til Belysning af Mejeribrugets Rentabilitet i det forløbne Aar. Der kan selvfølgelig her kun være Tale om at meddele enkelte Tal af mere almindelig Interesse fra den lærerige Beretning.

Mælkeudbyttet pr. Ko har i 1911 været opadgaaende, det var i 1910 5131 Pd. og i Fjor 5254 Pd. Samtidig har Mælken været lidt federe, saaledes at Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør har været 25.3 Pd. mod 25.6 Pd. i 1910. Den gennemsnitlige Smørpris for hele Landet var i 1911 den samme som i 1910, nemlig 102.7 Øre. Samtidig er vel Driftsudgifterne pr. 1000 Pd. Sødmælk stegne lidt i 1911 (fra 255.8 Øre i 1910 til 261.0 Øre), men Nettoindtægten pr. Kande af den til Smørlavning anvendte Mælk er dog forøget fra 18.2 Øre i 1910 til 18.4 Øre, saa Aaret maa karakteriseres som et godt Smøraar. Hvad Osteproduktionen angaar, har den i det forløbne Aar givet Overskud i Modsætning til 1910, der afsluttede en Nedgangsperiode for denne Produktion. Som Netto-Fortjeneste (d. v. s. Fortjeneste ud over hvad Mælken vilde bringe hjem ved Smørtilvirkning) paa Osteproduktionen haves i Gennemsnit pr. osteproducerende Mejeri i 1911 et Beløb af ca. 919 Kr., medens der Aaret forud havde et Tab paa 159 Kr. Nettofortjenesten pr. Kande anvendt Mælk til Ostelavning var i 1911 56 Øre, medens der Aaret før var et Tab af 10 Øre.

Statistiken viser i Aar som i de andre Aar, at Driftsudgifterne er størst for de smaa Mejerier. De er i Fjor opgjorte til følgende Beløb i Øre pr. 1000 Pd. Sødmælk:

for Mejerier med					
over 6	5—6	4—5	3—4	2—3	under 2
Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
227.1	247.8	257.2	275.7	306.3	358.8

Disse Tal indeholder unægtelig en stærk Advarsel mod at gaa til en Deling af de store Mejerier.

Stats-Husmandsbrug, oprettede i Finansaarene 19^{00/01}—19^{10/11}.
 Statistiske Meddelelser, 4. Række, 39. Bind 6. Hefte. 44 Sider.
 (G. B. N. F. København.)

Det samlede Antal af de i de nævnte Finansaar oprettede Stats-Husmandsbrug var 5777, men de Oplysninger, Statistisk Bureau har tilvejebragt, omfatter af forskellige Grunde kun 5441 Ejendomme. Af disse findes de 1976 paa Øerne og de 3465 i Jylland eller henholdsvis 36 og 64 pCt. af det samlede Antal. Hvad Besiddernes Erhverv ved Stats-Husmandsbrugets Overtagelse angaar, hørte over de fire Femtedele (82.5 pCt.) til egentlige Daglejere eller til Personer staaende i fast Tjenesteforhold, en Fjortendedel var Haandværkere, medens lidt over 10 pCt. faldt ind under andre Erhverv. Paa Huse, som var oprettede i Finansaarene 19^{00/01}—19^{04/05}, arbejdede 72 pCt. af Besidderne for andre. Denne Procentdel er stigende til 73 pCt. for Besiddere af Huse, oprettede i det følgende Femaar, og var endelig godt 74 pCt. for de i 19^{10/11} oprettede Huse. »Det er navnlig — skriver Bureauet — den noget ældre, gifte Landarbejder, der fortrinsvis har søgt at erhverve Jord i Henhold til Lovene af 1899, 1904 og 1909, sjældnere yngre, ugifte Personer staaende i fast Tjenesteforhold eller Landhaandværkere. Ligesom det langt overvejende Antal Besiddere er udgaet fra Landarbejderklassen i snævrere Forstand, saaledes har de ogsaa efter Erhvervelsen af deres Ejendomme væsentlig bevaret Karakteren af Landarbejdere, dog saaledes, at denne synes mindre fremtrædende for Besiddere af de større Lodder end for Besiddere af de mindre . . .«

Af de interessante Oplysninger, Heftet bringer, fremgaar det bl. a., at de senere oprettede Husmandsbrug gennemgaaende er større og har faaet udlagt bedre Jordlodder end de i det første Femaar oprettede, og at i alle Landets Egne og i de forskellige Tidsperioder ligger den gennemsnitlige Vurderingssum pr. Brug omkring den som det normale foreskrevne Maksimumsgrænse. Der har i alt fundet 16

Tvangssalg Sted af Stats-Husmandsbrug. Statskassens Tab ved disse Ejendomme var et Kapitaltab paa 9120 Kr. og et Rentetab paa 1876 Kr. Disse Beløb viser i det hele det Omfang, hvori Statskassens Risiko i de forløbne Aar har vist sig at blive endelig effektiv. Det maa dog ikke her glemmes, at Oprettelsen af Statshusene har fundet Sted under en Periode med stigende Konjunkturer og stærkt opadgaende Jordpriser.

Danmarks Smør-Pris-Statistik. 20 Sider. Fortegnelse over samtlige Andels-, Fælles- og Herregaardsmejerier i Danmark. 70 Sider. Udarbejdet af Kontoret for Mejeristatistik ved *Johannes Kyed*. (Andelsbogtrykkeriet. Odense.)

Kolding Omegns Landboforening 1862—1912. Et Jubilæumsskrift, udgivet af Kolding Omegns Landboforening ved *Emil Konradi*. 196 Sider. (Kolding.)

Landboforeningen „Vendsyssel“s 25. Aars Jubilæum 21. Maj 1912. Tillæg til Landboforeningen »Vendsyssel«s Medlemsblad Nr. 20. Redigeret af *L. Larsen*, Vennebjerg. 33 Sider. (Hjørring.)

Horsens Landbrugsforening 1862—1912. Ved Konsulent, Landbrugs-kandidat *S. Sørensen*. 94 Sider. (Horsens.)

Holbæk Amts økonomiske Selskab 1812—1912. Mindeskrift ved *Anders J. Eriksholm*. 149 Sider i Kvart. (Københ.)

Landboforeningen for mindre Landbrugere i Præstø Amt 1862—1912. 102 Sider. (Næstved.)

Stambog over Orner af dansk Landrace. IV. Nr. 260—333. Af *Peter Aug. Mørkeberg*. Udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg. 138 Sider. (Odense.)

Rational Fjerkræavl. Af *Nicolaus Juncker*. Udgivet af *E. F. Juncker*. 72 Sider. (Engelsen & Schrøder. Københ.)

Beretning om De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalgs Virksomhed i 1911—12. Udarbejdet af Sekretær *S. P. Petersen*. 64 Sider. (Aarhus.)

Renen som Husdyr i Hedeegne. Af *Johannes Bech*. 48 Sider. (Niels Christensen. Viborg.)

Planteforædling. Af *Karl A. Jørgensen*. Nr. 27 af »Husmandens Haandbog«. Udgivet af de samvirkende sjællandske, fynske, lolland-falsterske og bornholmske Husmandsforeninger. 32 Sider. (Slagelse.)

Almindelig dansk Gartnerforening 1. Juli 1887—1. Juli 1912. Af *P. Borregaard*. 30 Sider i Kvart. (København.)

Mindre Meddelelser.

Anvendelse af Humlestokkens Fibre som Surrogat for Hamp.

I *The Board of Trade Journal* for 16. Maj d. A. findes om ovenstaaende Æmne en Artikel af den britiske Vicekonsul i Leipzig, af hvilken Artikel det følgende er et Uddrag:

Naar Humlen er moden til Afplukning, skæres Stokkene i Stykker af 80—100 cm Længde, strækkes og samles i Bundter af 15—20 cm i Diameter. Efter at være blevet tørrede i en eller to Dage udblødes de i Vand. Denne Proces er den vigtigste og udkræver den største Agtpaagivenhed. Øjemedet med den er at ødelægge den gummi- og harpiksagtige Substans mellem Basten og Vedet. Bundterne lægges i stillestaaende eller rindende Vand og holdes nede af Sten, men de underste Bundter maa dog ikke komme i Berøring med Bunden. Man har lagt Mærke til, at Udblødningen foregaar bedre i rindende Vand, idet Fibrene beskadiges mindre. I begge Tilfælde afhænger den Tid, der bruges dertil, af Vandets Temperatur, og det er meget vanskeligt at skønne over det rette Øjeblik, i hvilket Bundterne skal tages op af Vandet. Den klæbrige Substans maa opløses saa fuldstændigt, at Bark og Ved er fuldstændig adskilte; men hvis Bundterne holdes for længe i Vandet, vil Fibrenes Holdbarhed lide. Ved en Temperatur af 20° R. vil Udblødningen være færdig i Løbet af 8—10 Dage i rindende Vand, i stillestaaende Vand i Løbet af 14 Dage. Det er umuligt at give en fast Regel for hvert enkelt Tilfælde.

Udblødningen er fuldendt saa snart det er muligt let at fjerne »Basten«. Naar »Taverne« er tagne op af Vandet, spredes de tyndt over en Eng for at tørres, saa samles de igen i smaa Bundter og sættes i Stak, idet man maa passe paa, at Bund-

terne ikke stables oven paa hverandre af Frygt for Selvantændelse. De opbevares saa paa et tørt og luftigt Sted. Bragning foretages, naar Tid haves. Hvis man har Arbejdskraft nok, kan »Basten« slaas og skættes paa een Gang, d. v. s. Fibrene befries fra »Basten«. Før Behandlingen paabegyndes, maa Rankerne være veltørrede; dette kan ske i en forholdsvis varm Ovn, men denne Tørringsmetode er ikke at anbefale, da Fibrene derved bliver haarde og skøre.

Hestepriserne i Belgien er, som bekendt, stegne meget stærkt. I Aaret 1837 blev der for gode belgiske Avlsheste gennemsnitlig betalt 600 Frcs. og i 1876 blev Gennemsnitsprisen for Føl opgjort til 382 Frcs. og for udvoksne Heste til 631 Frcs. Samme Aar var Prisen for en udmærket Hoppe gennemsnitlig 1500 Frcs. og for en særlig god Hingst 3000 Frcs. I Stambogens første Bind anførtes følgende Priser som særlig høje: *Bayard* blev solgt for 1700 Frcs., *Mercure* i en Alder af 3 Aar for 1350 Frcs. og *Brillant* for 4000 Frcs. Saa begynder den nye Epoke, der for omtrent 25 Aar siden blev indledet ved *la société nationale des éleveurs belges*. Siden den Tid er Tallet af Hingste, der er betalte med 10000 Frcs. og derover, saa stort, at man næppe kan angive det enkeltvis. I 1890'erne blev der solgt Hopper for 12000 Frcs. og derover, og for Hingsten *Carthago* blev et Bud paa 20000 Frcs. afvist. I den nyere Tid er der forgæves budt 30000 Frcs. for *Rêve d'Or*, og *Bienfait de Masnuy*, Champion ved Udstillingen i Bryssel 1910, solgtes for 40000 Frcs. For *Indigène du Fosteau*, der flere Gange har faaet højeste Udmærkelse ved Udstillinger i Bryssel, er et Bud paa 75000 Frcs. blevet afslaaet.

I sidste Aar vilde et Selskab af tyske Købere erhverve sig den 3-aarige Hingst *Condé*. Man siger, at det forgæves bød over 100,000 Frcs. for den!

(*Deutsche Landwirtschaftl. Presse.*)

Landbrugets Forsikringsvæsen i Danmark.

Af cand. polit. *Johs. Dalhoff*,
Assistent i Statens statistiske Bureau.

(Sluttet fra S. 562.)

B. Forsikring af Løsøre.

I højere Grad end ved Bygningsforsikringen frembyder der sig ved Løsøreforsikringen Vanskeligheder ved at sondre Landbrugets Forsikring ud for sig. Der er ganske vist adskillige Selskaber, der arbejder i overvejende Grad paa Landet, og andre i Byerne, men nogen nøjagtig Deling af Porteføljen i By- eller Landforsikringer lader sig ikke foretage.

De ældste danske Løsøreforsikringselskaber var de to Aktieselskaber: Det kgl. octroierede Kjøbenhavnske Brandassurance-Kompagni for Varer og Effekter, der stiftedes i 1778 med Monopol til at tegne Forsikringer i Hovedstaden — et Monopol, der dog havde tabt sin Betydning omkring 1850 —, samt: Det kgl. octroierede almindelige Brandassurancekompagni, der oprettedes i 1798 med Ret til at tegne Løsøreforsikringer udenfor Hovedstaden, men uden noget egentligt Monopol. Selskabet var dog paa mange Maader begunstiget, stod i de første halvhundrede Aar Regeringen nær, ligesom det arbejdede meget bureaukratisk og stillede sig særdeles fornemt overfor Befolkningen. Det havde mange vanskelige Perioder, hvortil bl. a. Pengekrisen i Aarhundredets Begyndelse, Norges Adskillelse fra Danmark i 1814 og gennemgaaende høje Skadesprocenter bidrog. Det naaede i Løbet af den første Snes Aars Virksomhed en Forsikringssum af ca.

10 Mill. Kr., hvoraf dog kun omkring Halvdelen indenfor Landets nuværende Omraade, og heraf falder antagelig i denne for Landbruget daarlige Tid kun en ringe Del paa Landboforsikringer. I 1830 var den samlede Forsikringssum ca. 15, 1840 ca. 32 og 1850 ca. 50 Mill. Kr.

Indtil ind i 1830erne var Selskabet omtrent ene om Virksomheden paa sit Omraade. Den i disse Aar vaagende Frihedsbevægelse skabte en Interesse for Sammenlutninger, der tilligemed en Oppositionslyst overfor det kgl. Kompagni og Motiver, der intet havde med Assurancevæsen at gøre, førte til Dannelsen af en Mængde smaa gensidige Brandkasser, hvoraf nogle var begrænsede til et Sogn eller to, andre havde et større Virkefelt, men næsten alle hvilede paa et irrationelt Grundlag og var ude af Stand til at være et virkeligt Værn mod store Skader. I 1850erne var deres Antal vokset til omkring halvandet Hundrede; om deres Virksomheds Omfang vides der ikke at foreligge Oplysninger.

Gensidighedsprincippet, som Befolkningen herigenem var blevet fortrolig med, og disse Kassers Billighed i Sammenligning med Kompagniet, men paa den anden Side ogsaa de Mangler, der var ved disse Kasser, fordi de var for smaa, gjorde Tanken nærliggende at oprette et stort gensidigt Selskab for hele Landet. Et saadant dannedes i 1861 under Navn: »Danmark«. Dette Selskab naaede, trods en Række uheldige Aar i Begyndelsen, der foranledigede store Ekstrapræmier, frem med stærke Skridt, bl. a. ogsaa fordi adskillige af de allerede bestaaende mindre Selskaber gik op deri. Det begyndte med en Forsikringssum i 1862 paa 60 Mill. Kr., naaede i 1872 131, i 1882 283, i 1892 437 og i 1902 779 Mill. Kr. Det havde mere rationelle Præmier, der rettede sig efter Brandfaren, end de smaa Selskaber, og tog derfor mange gode Risikoer fra dem, for hvem Stillingen ofte maatte blive uholdbar. »Danmark« arbejder baade i Byerne og paa Landet (foruden i Slesvig), men er dog i overvejende Grad et »Land«selskab, medens det kgl. octroierede

alm. Kompagni, der i 1891 blev sluttet sammen med det københavnske Kompagni, med hvilket det, efter at dets Monopol var faldet bort i 1863, havde konkurreret skarpt, mere blev et »By«selskab. Det samme gjaldt det i 1864 oprettede Aktieselskab »Nye Danske« og Aktieselskabet »Nordisk Brandforsikring (af 1898), der derfor ikke omtales nærmere her.

Af de mange gensidige lokale Selskaber bestaar endnu mindst 70, hvoraf nogle dog kun virker i Købstæderne eller baade i Købstæderne og paa Landet. Om disses samlede Virksomhed foreligger for de senere Aar følgende Statistik:

Aar	Forsikrings- sum Mill. Kr.	Skadesbeløb 1000 Kr.	Præmier 1000 Kr.
1901	1400	1300	1315
1902	1416	1481	1346
1903	1457	1520	1472
1904	1517	1373	1511
1905	1525	1608	1605
1906	1573	1771	1746
1907	1636	1538	1692
1908	1696	1805	2062
1909	1692	1785	2049
1910	1717	1803	1884
1901—10 gnstl.	1563	1598	1668

De ca. 70 lokale gensidige Selskaber, Tabellen omfatter, har altsaa en samlet Forsikringssum, der nu er godt 1700 Mill. Kr. Det gennemsnitlige Skadesbeløb er ca. 1 p. m., Præmierne kun en Ubetydelighed højere. Deres Formue er alt i alt kun ringe (ca. 4¹/₂ Mill. Kr.) og tilmed meget ulige fordelt, idet 10 af Selskaberne ejede over Halvdelen deraf; og flere af disse 10 hører til dem, der mest arbejder i Købstæderne. Renteindtægten er derfor ogsaa kun lille, men Selskaberne administreres som

oftest billigt; derved bliver det muligt for dem at have en Skadesprocent i Forhold til Præmierne paa omkring 95.

De her under eet omhandlede Selskaber er af meget forskellig Størrelse. En Del af dem omfatter kun et Sogn eller en Kommune, andre et Herred eller en større Landsdel, men er da ofte begrænsede til f. Eks. mindre Landbrugere, Tyende, Udflytterejendomme el. a. En Kasse er fagligt begrænset, nemlig til Lærerstanden. Efter Størrelse fordeler Kasserne sig procentvis:

Forsikringssum under 5 Mill. Kr.	13 pCt.
— 5—10 —	19 —
— 10—30 —	42 —
— 30—50 —	16 —
— over 50 —	10 —

Det siger sig selv, at Løsøreforsikringselskaber paa 5 og 10 Mill. Kr.s Forsikringssum er store Svingninger underkastede fra Aar til Aar med Hensyn til Skadernes Antal og Størrelse. Men selv de største af disse Selskaber kunde let komme i en kritisk Situation, hvis de ikke havde Medlemmernes gensidige Ansvar at falde tilbage paa og Retten til at dække Skaderne ved Hjælp af Ekstra- præmier.

Om de nu bestaaende Kassers Alder skal det endelig bemærkes, at de ældste af dem er fra Slutningen af 1830erne; det store Flertal er opstaaet i 1840erne, 50erne og 60erne. Der dannes stadig smaa gensidige Selskaber, men Konkurrencen med de ældre, solide Selskaber gør dem som oftest Tilværelsen trang og kort. Nogen legal Begrænsning af Adgangen til at oprette Forsikringselskaber af denne Art findes som nævnt ikke.

Foruden de allerede omtalte Selskaber: Det kgl. octroierede, Danmark og de lokale Smaaselskaber, er der desuden forskellige af de i forrige Afsnit nævnte Bygningsbrandforsikringselskaber, der tillige driver Løsøreforsikring paa Landet i saa stort Omfang, at det bør nævnes. Forholdet er iøvrigt (undtagen for Husmands-

brandkassen) det, at de er begyndt med Løsøre og derefter har taget Bygningsforsikring op.

»De mindre Landejendomsbesidderes Brandforsikring for rørlig Ejendom i Nørre-Jylland«, oprettet 1851, har en Forsikringssum paa 230 Mill. Kr. Dets Præmieindtægt har i Gennemsnit af de sidste 10 Aar været 294,000 Kr., dets Skader 340,000 Kr. Selskabet har Sæde i Aarhus.

»Vermund«, stiftet 1904 med Sæde i Randers, har naaet en Risiko paa ca. 70 Mill. Kr. »Danske Grundejeres Brandforsikring« (af 1908) har en Løsørisiko paa ca. 30 Mill. Kr., og endelig har »Husmandsbrandkassen« (ligeledes af 1908) en Løsørisiko paa 65 Mill. Kr. Tal for Præmier og Skader anføres ikke for disse sidste Selskaber, da de kun har virket saa kort.

Et samlet Overblik over Løsøreforsikringens Omfang paa Landet i Danmark er det vanskeligt at danne sig. Fra autoritativ Side *) er det skønsmæssigt ansat til 2400 à 2500 Mill. Kr. Dette Tal kan antages at fremkomme ved følgende Beregning:

Selskaber.	Samlet Risiko i 1911.	Heraf paa Landet (anslaaet).
Kgl. octroierede	470	100
»Danmark«	900	500
Lokale gensidige	1750	1550
4 mindre Bygningselsk. Løsøreafdeling	395	350
Ialt...	3515	2500

Vil man endelig nærmere undersøge de i den anførte Sum af 2500 Mill. Kr. indeholdte Værdiers Art, kan man ogsaa her kun naa til et ganske skønsmæssigt Resultat. Efter Statistikken over Salg af Landejendomme kan man omtrent beregne den samlede Værdi af Landbrugets Besætning og Driftsinventar. Denne Værdi kan ansættes til ca. 800 Mill. Kr. Assuranceværdien af den aarlige Høst kommer rimeligvis op paa mellem 5 og 700 Mill. Kr., og

*) Gehejmeetatsraad *Bramsen* under Landstingsforhandlingerne 1910—11 (Sp. 351).

endelig resterer der 1000 à 1200 Mill. Kr. til Indbo, industrielle Maskiner og Værktøj samt Købmandslagre paa Landet. Disse Tal kan dog ikke gøre Krav paa at opfattes som andet end løselige Skøn.

Ved Lov af 13. Maj 1911 om Oprettelsen af et Statspoliti blev der paalagt Brandforsikringsselskaberne en Afgift af 1 Kr. pr. 100,000 Kr.s Forsikringssum udenfor Hovedstaden (København med Nabokommune) til delvis Dækning af Udgifterne ved dette Politi. Denne Afgift, der jo vakte adskillig Modstand, idet det blev fremhævet, at almindelig Retsbeskyttelse maa kunne kræves af Staten uden særlig Betaling derfor, er paa den anden Side ret umærkelig for Selskaberne, og dens Indkrævning vil bewirke, at der fremtidig kommer til at foreligge en mere fuldstændig Brandforsikringsstatistik, bl. a. specielt for Landdistrikterne, end der hidtil har kunnet tilvejebringes.

Stormskadeforsikring.

Stormskadeforsikringen slutter sig nær til Bygningsbrandforsikringen, for saa vidt som de forsikrede Værdier er de samme; Forskellen ligger i Skadesaarsagen, der her i Almindelighed er begrænset til Storm og Skypumper. Denne Forsikringsform, der saa vidt vides kun i ringe Grad er bragt i Anvendelse i andre Lande, har i de senere Aar vundet betydelig Udbredelse i Danmark, hvor Vinden ofte anretter adskillig Skade — det gennemsnitlige aarlige Antal af Storme, lokale eller almindelige, er 35 med en Varighed af et Par Døgn.

I den korte Tid af kun 15 Aar, hvori Stormskadeforsikringen har bestaaet i Danmark, er Udviklingen tydelig gaaet i Retning af, at de førstdannede Foreninger med lokal Begrænsning efterhaanden overfløjes af Foreninger med større Omraader, hvilket her er saa meget

naturligere, som Risikoen ofte har en katastrofeagtig Karakter, indtræffer med forholdsvis faa, men store Skader, der ofte rammer en hel Egn ad Gangen. Men det er paa den anden Side ogsaa enkelte, meget ødelæggende Storme, der særlig har bidraget til Dannelsen af Foreninger af den her nævnte Art og til Væksten i deres Medlemstal. Det ældste danske Stormskadeforsikringsselskab er af 1876. Det oprettedes af nogle Gaardmænd paa Fyn og kom til at omfatte Fyns Stift. I 1899 dannedes 3 Selskaber til, et »for Landbygninger i Østifterne«, der væsentligst arbejder i Sydsjælland, et »for Sjællands Stift« og et »for Land- og Købstadsbygninger paa Lolland« m. v., hvis Virksomhedsomraade er de sydlige Øer (Lolland, Falster og Møen).

Der hengik derefter nogle Aar, indtil den store Storm, der rasede over hele Landet i Juledagene 1902, igen bragte Liv i Interessen for saadanne Foreninger. I den nærmeste Tid derefter dannedes en Forening for Ribe m. fl. Amter, en for Vejle Amt, hvilken sidste dog senere er gaaet op i den Forening, der snart skulde blive den største, nemlig »Dansk Forsikringsforening mod Stormskade«, der i 1903 begyndte at arbejde i Jylland, men Aaret efter oprettede et Generalagentur for Øerne og dermed udstrakte sin Virksomhed til hele Landet. Selskabet har stadig sit Sæde i Aarhus. Endvidere oprettede »Dansk Møllerforening« en særlig Forsikring for Møller, og den under det foregaaende Afsnit om Brandforsikringen omtalte »Mindre Landejendomsbesidderes Brandforsikring« en Afdeling for Stormskadeforsikring for »Landbygninger i Nørre-Jylland«, samt en Del jyske Husmænd en Forening for Husmandsejendomme i Jylland.

Endelig tilkom der i 1904 endnu en Forening under Navn af »Ly«. Den mødtes med adskillig Kritik, men har arbejdet sig hurtigt frem over hele Landet.

Nedenstaaende Tabel viser Forsikringens Omfang for hvert enkelt af de bestaaende Selskaber i Aarene 1903, 1906 og 1909:

	Forsikringssum i Mill. Kr.		
	1903	1906	1909
1. Stormskadeforeningen f. Fyns Stift	20	37	48
2. — Lolland-Falster m. v.	13	20	29
3. — Østifterne	16	24	29
4. — Sjællands Stift	9	19	24
5. — Ribe m. fl. Amter . .	1	2	2
6. Møllerforeningens Stormskadeforening	0.5	0.5	ca. 0.5
7. Dansk Forsikringsforening mod Stormskade	75	201	299
8. Stormskadeforeningen i Nørre-Jylland	12	19	19
9. Stormskadeforeningen for jydse Husmænd	—	5	6
10. Forsikringsforeningen »Ly«	—	48	114
Tilsammen ca.	147	376	571
Antal Medlemmer	29000	70000	96000

Den samlede Forsikringssum i 1909, hvori der ganske vist indgaar en Del Købstadejendomme, svarer dog til en Femtedel af den samlede Bygningsværdi for Landet, beregnet efter Brandforsikringssummen. Den udgjorde i 1902 kun 67 Mill., men har Aar for Aar været i stærk Tilvækst. Det vil af Tabellen ses, at de to Foreninger, der omfatter hele Landet, i 1909 havde overtaget $\frac{3}{4}$ af den samlede Risiko, men i 1906 kun $\frac{2}{3}$.

Skadernes Antal og Omfang er stærkt varierende baade for de enkelte Selskaber og for de enkelte Aar. Den gennemsnitlige Risiko kan dog ansættes til 11 Kr. pr. 100,000 Kr.s Forsikringssum. Smaaskader under 100 à 150 Kr. erstattes som Regel ikke. Præmien er gennemsnitlig 20 Kr. pr. 100,000 Kr.

Foruden Præmien erlægges i Almindelighed et Ind-

skud ved Indmeldelsen paa f. Eks. 1 Kr. pr. Police eller 1 Øre pr. 100 Kr.s Forsikringssum. Præmiesatsen er for de mindre Selskaber ens for alle Risikoer, men navnlig »Dansk Forsikringsforening mod Stormskade« indførte en stærkere klassificeret Præmieskala. En særlig høj Præmie (indtil 50 Øre pr. 100 Kr.) er der overalt for Vindmøller. Alt i alt erlægges der nu aarlig i denne Forsikringsbranche et Præmiebeløb af henved 1½ Mill. Kr.

Om »Dansk Forsikringsforening etc.« skal sluttelig tilføjes nogle Tal, der viser Skadebeløbets Variation fra Aar til Aar (Afd. B. for Møller o. lign. er udeladt):

Regnskabsaar.	Udbetalte Skader.
1903—04	954 Kr.
1904—05	13455 —
1905—06	44896 —
1906—07	15340 —
1907—08	21065 —
1908—09	26062 —
1909—10	89308 —

Skaderne var, som Oversigten viser, meget store i det sidste Regnskabsaar. Dette skyldtes det Uvejr, der indtraf over den nordligste Del af Jylland i Maj 1910 og medførte, at der for første Gang maatte udskrives Ekstrakontingent, der repareredes paa de forsikrede Ejendomme efter den i Landets forskellige Amter gennem flere Aar konstaterede Skadesprocent *).

Hagelskadeforsikring.

Forsikring mod Hagelskade indførtes her i Landet i 1864, efter at den længe havde været kendt i Tyskland, Østrig og andre Lande, men har paa den anden Side i de forløbne halvthundrede Aar naaet et ret betydeligt Omfang. Forsikringens Genstand er overalt den Skade, som de sædvanlige Markvækster, Korn eller Rodfrugter,

*) Den 3 Dages Storm i November 1911 paaførte dette Selskab 1600 Skader til et Beløb af ca. 100,000 Kr.

lider under Opvæksten eller under Høsten ved Hagelvejr, og vi har altsaa her at gøre med en ren Landbrugsforsikring. Den drives her i Landet udelukkende af gensidige Foreninger, medens intet Aktieselskab, i Modsætning bl. a. til Forholdene i de foran nævnte Lande, har optaget denne baade med Hensyn til Præmieberegning og Skaderegulering meget vanskelige Forsikringsart.

I nedenstaaende Oversigt er anført de bestaaende 14 Selskaber, ordnede efter Stiftelsesaar; kun det sidst anførte, Vermund, arbejder over hele Landet og er iøvrigt en Afdeling af det tidligere nævnte Brandforsikrings-selskab af samme Navn; de andre er alle lokalt begrænsede, som det fremgaar af deres Navne, og er selvstændige Foreninger.

Oversigt over bestaaende Selskaber.

Navn	Stiftelsesaar	Antal For-sikringer	Forsikrings-sum i Mill. Kr.
1. Hagelskadefors.-Foren. for Fyns Stift	1864	12000	27.0
2. — — - Nørre-Jylland ..	1866	17000	46.0
3. — — - de danske Østif.	1872	8000	30.0
4. — — - Præstø m. fl. Amt.	1872	10000	22.0
5. — — - Lolland-Falster .	1876	1800	4.0
6. — — - mindre Jordbrugere i Sjællands Stift	1877	12000	24.0
7. Østjydske Hagelskadeforening	1881	7000	16.5
8. Hagelskadefors.-Foren. i Ringkøbing Amt .	1884	1500	3.5
9. — — for Randers Amt m. v.	1887	1500	3.5
10. — — - Vendsyssel	1888	2000	6.0
11. — — - Aalborg Amt ...	1893	2000	5.0
12. — — - Ribe Amt	1902	1600	2.4
13. — — - mindre Ejendomme i Jylland	1903	1100	1.1
14. »Vermund«	1904	1600	2.5

Den samlede Forsikringssum kan ansættes til ialt 194 Mill. Kr., 108 Mill. for Øerne, 86 for Jylland. Da Forsikringsværdien pr. ha (= Høstudbyttets gennemsnitlige Værdi) kendes og kan ansættes til 250 à 300 Kr. paa Øerne og ca. 200 Kr. i Jylland, kan det deraf omtrentlig beregnes, hvor stor en Del af hele det forsikringsmulige Areal Hagelskadeforsikringen nu omfatter:

	Samlet Korn- og Rodfrugt- areal	Heraf for- sikret mod Hagelskade	Forsikrings- sum pr. ha	Ialt Mill. Kr.
Øerne	700000 ha	400000 ha	250 à 300 Kr.	108
Jylland	860000 -	430000 -	ca. 200 —	86
Hele Landet . . .	1560000 ha	860000 ha	—	194

Herefter er for Tiden 55 pCt. af Arealet forsikret; for Øerne er Tallet noget større, for Jylland noget mindre, men her, hvor alle de yngre Selskaber hører hjemme, maa der antages at være stærkere Fremgang end paa Øerne.

Skaderne er, ligesom ved Stormforsikring, stærkt varierende. For samtlige Selskaber var de i 1908 369,000 Kr., i 1909 223,000 Kr. og i 1910 78,000 Kr. I Gennemsnit af disse 3 Aar har Skaderne beløbet sig til 12 Øre pr. 100 Kr.s Forsikringssum. Men i hvor høj Grad forholdsvis mindre Arealer rammes af store (totale) Skader, eller større Arealer af mindre Skader, foreligger ikke oplyst. Skaderne kan være ret stærkt begrænsede, men vil jo ofte ramme en større Egn paa en Gang; det er derfor i denne Branche af stor Betydning for Forsikringsforeningernes Modstandsdygtighed, at disses Omraade ikke er for lille; denne Fordring opfyldes utvivlsomt ikke af flere af de bestaaende Foreninger.

Præmien retter sig efter de enkelte Aars Skader. Den bestaar gerne af et Indskud ved Indmeldelsen paa 5, 10 à 20 Øre pr. 100 Kr.; Foreningernes Underskud paalignes paa sædvanlig Maade Medlemmerne som Ekstrapræmie.

Den samlede Indbetaling fra Medlemmerne udgjorde i samtlige Foreninger i 1908 416,000 Kr., i 1909 270,000 Kr. og i 1910 130,000 Kr. eller gennemsnitlig 14 à 15 Øre pr. 100 Kr. Foreningerne har tilsammen en Formue paa 300 à 350,000 Kr., hvoraf dog en enkelt, Foreningen for Nørre-Jylland, ejer Halvdelen, en anden godt en Femtedel, saaledes at der kun bliver lidt eller intet tilbage til de andre.

I Forbindelse med ovenstaaende skal nævnes en Forsikringsart, der skal være planlagt, men endnu ikke er traadt i Virksomhed, nemlig mod Tab ved Plantesygdomme; men denne Sag synes endnu at befinde sig paa et ganske foreløbigt Standpunkt.

Frostforsikring, som bl. a. kendes i Sverige, er, saa vidt vides, ikke forsøgt i Danmark, og her er næppe heller tilstrækkelig Anvendelse derfor.

Kreaturforsikring.

Kreaturforsikringen tjener til Dækning af de Tab, der følger af, at Husdyr dør af Sygdom, maa slaas ned, forringes i Værdi ved Beskadigelser, bliver syge o. lign. Om ethvert Tab eller kun enkelte nærmere i Forsikringsbetingelserne fastsatte dækkes af Forsikringen, og om den dækker hele Tabet eller kun en vis Del deraf, kan der ikke gives nogen almindelig Regel for, da de enkelte Selskabers Statuter er forskellige i saa Henseende. Dog er Skader ved Lyn og Ildebrand altid undtagne. Navnet »Kreaturforsikring« er ikke særligt betegnende, for saa vidt som Hesteforsikring er, og navnlig har været, langt mere anvendt end Hornkvægsforsikring. Forsikring af andre Husdyr (Svin og Faar) er kun sjælden. Her er heller ikke Tale om nogen ren Landbrugsforsikring, idet jo andre Erhverv ogsaa bruger Heste og forsikrer dem. Nogen Udsondring af Landbrugets Kreaturforsikring er det dog ikke muligt at foretage; der er enkelte Selskaber,

der mest omfatter Heste udenfor Landbruget, men de er indbefattede i de følgende Oversigter.

Kreaturforsikring drives i Danmark af en overordentlig stor Mængde smaa Foreninger, af nogle faa større gensidige Selskaber og et enkelt Aktieselskab.

Antallet af Smaaforeninger ansættes forskelligt, men er antagelig omkring 1200; det nøjagtige Tal kendes ikke. De fleste er kun Hesteforsikringer eller kun Hornkvæg-forsikringer, men en Del, og navnlig de større Foreninger, er blandede. Undertiden findes der i samme Sogn én Forening for Heste og én for Hornkvæg med samme Bestyrelse, men iøvrigt selvstændige; dette medvirker til, at man naar op til det nævnte store Tal. Ved en Enquête *), der foretoges i Aaret 1900, optaltes 683 Foreninger, hvoraf 355 Heste-, 218 Hornkvægs- og 110 blandede Forsikringer. 41 var stiftede før 1850 — nogle enkelte Foreningers Virksomhed kan følges omtrent 100 Aar tilbage —, 95 fra 1851—60, 112 fra 1861—70, 178 fra 1871—80, 161 fra 1881—90 og 96 fra 1891—1900. Det omtales i den nævnte Enquête, at det er muligt, at der i ældre Tid har bestaaet mange Foreninger med en formløs Tilværelse med haandskrevne Love og uden egentlig Regnskabsførelse, idet hver enkelt Skade straks repareredes paa Medlemmerne. Man byggede paa den Solidaritetsfølelse, der ganske naturlig maatte besjæle en Landsbys Beboere. Efterhaanden har man da bragt det hele i fastere Former. Bevægelsen herfor begyndte allerede i Tiden efter den nye Forfatnings Indførelse. Særlig har dog 70erne og 80erne været frugtbare paa Nydannelser. Mange af disse Foreninger er ganske smaa; et Medlemstal paa under 50 hører ingenlunde til Sjældenhederne, og navnlig Hornkvæg-forsikringsforeningerne bestaar i ganske overvejende Grad af Husmænd. I Sammenligning med de større Foreninger har de smaa navnlig den Fordel, at deres Med-

---

*) Jvnfr. *H. Westergaard*: Kreaturforsikringen i Danmark, i nærv. Tidsskrift, 1903, S. 310—364.

lemmer kan føre en effektiv Kontrol med hinandens Røgt af deres Husdyr, holde daarlige Risikoer udenfor og lettere undgaa Bedragerier og andre Misligheder.

Blandt de lokale gensidige Kreaturforsikringsforeninger er der omtrent en halv Snes Stykker, der hæver sig over den store Mængde ved at spænde over et større Omraade, et Amt eller en Landsdel, og ved at tælle et langt større Antal Medlemmer end de almindelige Foreninger. Som den ældste af disse skal nævnes Forsikringsforeningen for Uheld paa Kreaturer i Nørre-Jylland, der er stiftet 1852, og som har en Afdeling for Heste og Hornkvæg og en særlig Afdeling for Tyre. Endvidere kan blandt disse fremhæves Foreningen for Fyns Stift (fra 1860), for Lolland-Falster (1872) og for Bornholm (1878).

Endvidere er der nogle enkelte Foreninger, der arbejder over hele Landet. Den ældste blandt disse er Kreaturforsikringsforeningen for Kongeriget Danmark (stiftet 1859). Denne Forening, der iøvrigt har været Forbilledet for en Mængde andre Foreninger, har dog bl. a. holdt paa Princippet at yde fuld Erstatning ved Død, hvad de fleste andre ikke gør; Foreningen har ikke, trods sin 52aarige Bestaaen, vundet særlig stærkt frem, navnlig ikke paa Landet. Den søges væsentlig af Hesteejere i Byerne. En Afdeling for Reassurance af Kreaturforsikringer, som har været planlagt, er det ikke lykkedes at arbejde op, skønt en saadan Reassurance skulde synes naturlig for de mange smaa Foreninger.

I 1881 dannedes Foreningen »Kustos«, der nu er langt det største Kreaturforsikringsselskab. Forsikringen bestaar af to Klasser: A. for smitsomme Sygdomme og Tab af 2 eller flere Dyr ved samme ulykkelige Hændelse. Det første Tab i hvert Regnskabsaar erstattes kun med 40 pCt., de følgende med 80 pCt. Faare- og Svinebesætninger kan kun forsikres i denne Klasse, og Heste- og Hornkvægsbesætninger skal være forsikrede i denne for at kunne forsikres i Klasse B.; i denne erstattes ogsaa andre Tab, dog ikke Tab hidrørende fra Alderdomssvæk-

kelse, Tuberkulose hos Hornkvæg, Ildebrand, grov Uagtsomhed o. lign. I »Kustos« er indtegnet mange store Besætninger af Heste og Hornkvæg. Faare- og Svineforsikring spiller kun en ringe Rolle.

I 1901 stiftedes »Pan«, der i Modsætning til alle de andre Foreninger er et Aktieselskab (Aktiekapital 500,000 Kr., hvoraf 10 pCt. indbetalt). Det har i de forløbne 10 Aar arbejdet sig frem til en Forsikringssum, der nu er den tredjestørste, særlig ved i Modsætning til Konkurrenterne at kunne byde paa faste, forudbestemte Præmier. Endvidere har der i Forbindelse med to af de paa Landet arbejdende gensidige Brandforsikringsselskaber været oprettet Kreaturforsikringsselskaber: Cimbria (1893) og Vermund (1904), der dog atter er ophævede.

I saa godt som alle de allerede nævnte Foreninger og Selskabers Love er der fastsat en Maksimumsværdi for hvert enkelt forsikret Dyr (f. Eks. for Heste 1000 à 1200 Kr.); dette har givet Plads for Oprettelsen af en Del Foreninger, der forsikrer særlig kostbare Hingste eller Tyre. Forsikringstagerne i disse Foreninger er som Regel ikke Enkeltpersoner, men Avlsforeninger.

I den følgende Oversigt over Kreaturforsikringens Omfang er Tallene for de mange Smaaforeninger til Dels beregnede efter Skøn, idet det hverken ved Professor *Westergaards* foran nævnte eller ved en i 1911 af Statistisk Bureau foranstaltet Undersøgelse er lykkedes at tilvejebringe fuldstændige Oplysninger om de bestaaende Foreninger.

Sammenlignes de udfundne Tal for Antallet af Forsikringer og Antallet af forsikrede Dyr med Resultaterne af den sidste almindelige Kreaturtælling (15. Juli 1909), viser det sig, at for Hestenes Vedkommende er henved Halvdelen af alle Besætninger og ligeledes Halvdelen af alle Heste forsikrede. For Hornkvæggets Vedkommende er en Femtedel af Besætningerne, men kun en Tiendedel af Dyrene forsikrede. Dette er i Overensstemmelse med det allerede foran fremhævede, at Hornkvægfsforsikringen er

Kreaturforsikring i Danmark 1910.

	Hesteforsikring			Hornkvægsforsikring		
	Medlemmer	Dyr	Forsikrings- sum 1000 Kr.	Medlemmer	Dyr	Forsikrings- sum 1000 Kr.
Kreaturforsikrings-Foreningen for Kongeriget Danmark	3800	8500	4418	200	600	123
»Kustos«	900	13300	7038	1500	110000	21994
»Pan« A/S	?	7300	2901	?	18200	3371
Større lokale gensidige Foreninger (9 Foreninger)	11000	35000	16800	5200	19000	3522
Hingsteforsikring (4 Foreninger)	1600	1900	4500	—	—	—
Tyreforsikring (5 Foreninger)	—	—	—	900	1000	737
Smaaforeninger (ca. 1200)	50 à 60000	200 à 225000	ca. 1000000	25 à 30000	ca. 100000	15 à 20000
Ialt...	ca. 75000	ca. 275000 à 300000	ca. 125000 à 150000	ca. 35000	ca. 250000	45 à 50000

mest anvendt for de ganske smaa Besætninger; dernæst kommer de større og sidst de mellemstore (Bøndergaardenes). Det nærmere fremgaar af følgende Tabel:

Antal Hestebesætninger:

i Byerne	11634	} heraf forsikrede c. 75000 = c. 46 pCt.
paa Landet	151986	

Antal Heste:

i Byerne	35236	} heraf forsikrede c. 275 à 300000 = c. 48 pCt.
paa Landet..	499783	

Antal

Hornkvægsbesætninger	183644,	heraf fors. c. 35000 = c. 20 pCt.
Hornkvæg	2253982,*)	— — - 250000 = - 11 —

Af Svin er $1\frac{1}{2}$ pCt. og af Faar $\frac{1}{3}$ pCt. forsikrede; her er Kreaturforsikring altsaa kun blevet meget lidt anvendt og vil næppe heller i Fremtiden finde noget stort Virkefelt.

Antallet af erstattede Skader beregnes for Heste til 4 à 5 pCt. i Forhold til Antallet af forsikrede Dyr, Skadernes gennemsnitlige Størrelse til 200 à 250 Kr. I Forhold til Forsikringsværdien udgør Erstatningerne ca. $2\frac{1}{4}$ pCt. Baade Forsikringsværdien pr. Hest og Skadesprocenten viser sig at være stigende, naar man sammenligner *Westergaards* Resultater fra 1901 med Statistisk Bureaus for 1911. Efter »Pan«s Erfaringer for 1901—10 er Dødeligheden for Landbrugsheste $2\frac{1}{3}$ à $3\frac{1}{3}$ pCt., størst for de store Ejendomme, for Heste til Luksus eller lettere Næringsbrug 3 à 4, for Heste til Vognmands- og andet svært Arbejdsbrug 6 à 9.

For H o r n k v æ g beregnes Antallet af Skader til $1\frac{3}{4}$ à 2 pCt. »Pan«s Erfaringer gaar dog ud paa, at Tallet stiger til 4 à $4\frac{1}{2}$ for Malkekøer i Fedningsbesætninger. Værdien pr. forsikret Dyr var i 1910 190 Kr., i 1901 142, har altsaa ligesom for Hestene været stærkt stigende i de

*) Antallet af Køer er 1,282,000, og da det navnlig er dem, der er forsikrede, kunde man maaske snarere beregne de forsikrede Dyr i Forhold hertil. Procenten bliver da 18.

10 Aar. Skadernes Gennemsnitsstørrelse var henholdsvis ca. 130 og ca. 100 Kr. Skadernes Antal synes imidlertid at have været nedadgaaende, og Skadesprocenten, der i 1901 beregnedes til 1.93 pCt. af Forsikringsværdien, beregnedes i 1911 til 1.81. Ved Beregningen af disse Tal er »Kustos« dog udeladt; medregnes denne, og specielt dens Afdeling A., gaar Tallet ned til ca. $1\frac{1}{5}$ pCt. De hyppigst forekommende Dødsårsager er Kælvningssygdomme (i »Pan« $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{4}$ af samtlige Skader) og Fordøjelsessygdomme (ca. $\frac{1}{6}$). Derefter følger Ulykkestilfælde.

Det samlede Beløb, der i Danmark betales for Kreaturforsikring, kan ialt ansættes til for Heste $3\frac{1}{4}$ à $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., for Hornkvæg henved 1 Mill. Kr.

Ved Udbrud af Mund- og Klovesyge og enkelte andre farlige, smitsomme Sygdomme er Staten som bekendt ifølge Lov af 14. April 1893 berettiget til at lade de smittede Besætninger nedslaa, men erstatter Ejeren Dyrenes Værdi. Tab af denne Art erstattes derfor ikke af Kreaturforsikringsforeningerne, men til at dække de Driftstab, der følger af Besætningens Nedslagning, er der oprettet særlige Forsikringer, bl. a. som Afdelinger af »Pan« og »Kustos« og enkelte selvstændige Foreninger, saaledes en for Fyns Stift (af 1893). I adskillige Aar har denne Forsikrings Virksomhed heldigvis været helt ophævet eller har kunnet indskrænke sig til Opsamling af et Reservefond. Den nu forhaabentlig overstaaede Epidemi har givet denne Forsikringsart aktuel Interesse og foranlediget Dannelsen af foreløbig et Par nye Foreninger.

Slagtekvægsforsikring til Dækning af Tab, der følger af, at Kreaturer efter Slagtningen kasseres af den offentlige Kødkontrol, anvendes ogsaa her i Landet, men er ingen egentlig Landbrugsforsikring, hvorfor den ikke omtales nærmere her.

Dyrskueforsikring, Kvægtransportforsikring og lignende Arter af Kreaturforsikring har været oprettede, men er formentlig af ganske ringe Betydning.
